

Metsätalouden vesiensuojelupäivät Saarijärvi 9.-10.10.2013

Vesilaki 2011 ja metsäojitukset:

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen / Vähäinen ojitus / Ilmoitusmenettelystä

Pekka Kempainen, maa- ja metsätalousministeriö

Puron ja noron luonnontilan turvaaminen

Koska purot ovat vesistöjä, niiden luonnontilan suojelu on toteutettu lupamenettelyn kautta: puron luonnontilan vaarantava hanke vaatii aina luvan. Lupaa vaadittiin myös vanhan vesilain aikaan, nykyistä lakia on tältä osin vain selvennetty. Vesilain luvantarvesäännöksiä ei sen sijaan sovelleta noroihin, jotka eivät ole vesistöjä. Kuten vanhassakin laissa, noron luonnontilan vaarantaminen on lähtökohtaisesti kielletty erillisellä säännöksellä. Hankkeelle voidaan kuitenkin myöntää poikkeuslupa, jos se ei huomattavasti vaaranna noron suojelutavoitteita.

Virtavesien määritelmien muututtua osa vanhan vesilain aikaan noroina pidetyistä uomista saatetaan nykyisin luokitella puroiksi. Luonnontilan suojelun kannalta tällä ei kuitenkaan pitäisi olla merkitystä. Vaikka purojen ja norojen suojelu on toteutettu eri tavalla, vaarantamiskynnys on käytännössä sama. Toisaalta osa aiemmista puroista saattaa olla nykymääritelmän mukaan jokia, joiden luonnontilaa taas koskee yleisempi sääntely: luonnon ja sen toiminnan vahingollinen muuttaminen vaatii luvan. Tässäkään tapauksessa suojelun taso ei todennäköisesti ole muuttunut.

Onko virtavesien määritelmien muutos vaikuttanut metsälain soveltamisessa?

Vähäinen ojitus

Vähäisyyden arvioinnissa lähtökohdaksi tulisi ottaa ilmoitusvelvollisuuden tarkoitus (ennakkovalvonta) ja lupa- ja valvontasäännösten keskeinen oikeusperuste (vaikutukset ratkaisevat). Vähäisyydellä tarkoitetaan siten ensi sijassa vesilain mukaisten vaikutusten vähäisyyttä eli sitä, että ojituksesta ei todennäköisesti aiheudu lupaa vaativia vaikutuksia eikä muutakaan vahinkoa, joka voidaan kohtuudella välttää.

Ympäristöministeriön asettama vesilain valvonnan toimintamalliryhmä on laatinut yhdenmukaisia kriteerejä mm. vähäisyyden arvioimiseksi.

Ilmoitusmenettelystä

Ilmoitusmenettely ei koske ojan kunnossapitoa. Metsätalouden ojitustermistöä joudutaan tulkitsemaan vesilain ojituskäsitteen valossa. Metsän kunnostusojituksissa kyse on yleensä vesilain mukaisesta ojituksesta, eli kunnostustoimenpiteet rinnastuvat vaikutuksiltaan uusien ojien tekemiseen tai olemassa olevien suurentamiseen.

ELY-keskus lausuu ilmoituksesta tarvittaessa. Yleensä lausunnossa ohjataan toteuttamaan ojitus niin, ettei lupaa vaativia vaikutuksia aiheudu.

ELY-keskuksen lausunto ei ole hallintopäätös: se ei vaikuta välittömästi kenenkään oikeuksiin eikä velvollisuuksiin. Siksi siihen ei myöskään voi hakea muutosta. Koska ojitusilmoituksissa ei ole muita asianosaisia, menettelyssä ei vaadita yleistä tiedoksiantoa eikä lausuntoja tai kuulemisia. Asian käsittelyn kannalta voi kuitenkin olla eduksi, jos kunta saa tiedoksi paitsi ELY-keskuksen mahdollisen lausunnon myös ilmoitukset niiden saapuessa. Kaikilla on oikeus saada pyydettyä asiakirjat nähtäviksi julkisuuslain mukaisesti.